

แข่งขันและเติบโตทางเศรษฐกิจ ได้อย่างไรในสังคมอายุยืน?

ดร.เสาวร่า รัตนคำฟู

ภาพประกอบ: Thaninbeer

ไทยต้องสร้างความ เติบโตทางเศรษฐกิจเพื่อ รองรับสังคมอายุยืน

ประชาชนคาดหวังให้รัฐจัดสวัสดิการและ
โครงสร้างพื้นฐานเพิ่มขึ้น

บำนาญ   การรักษาพยาบาล   การศึกษาคุณภาพสูง   การปรับปรุงเมืองและ
สำหรับคนทุกวัย   โครงสร้างพื้นฐาน

ถ้าการเติบโตอยู่ในระดับต่ำ
จะไม่สามารถตอบสนองความคาดหวัง
หรือต้องสร้างหนี้ระดับสูง

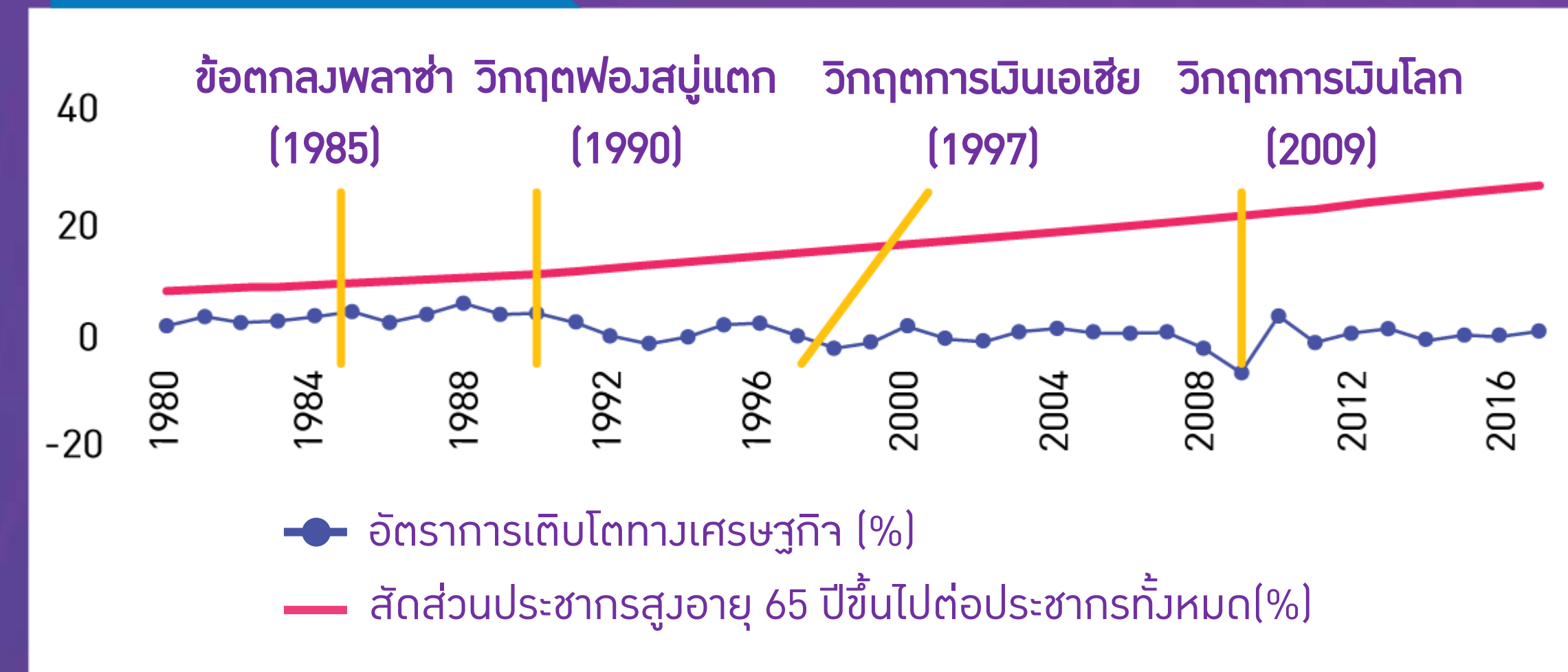
สังคมสูงอายุ ทำให้การเติบโต ทางเศรษฐกิจลดลง?

คนมักเข้าใจผิดว่า สังคมสูงอายุ
ทำให้การเติบโตทางเศรษฐกิจลดลง

การเติบโตทางเศรษฐกิจที่ลดลงเกิดจากหลายสาเหตุ

ทำไมญี่ปุ่นเติบโตทางเศรษฐกิจลดลง?

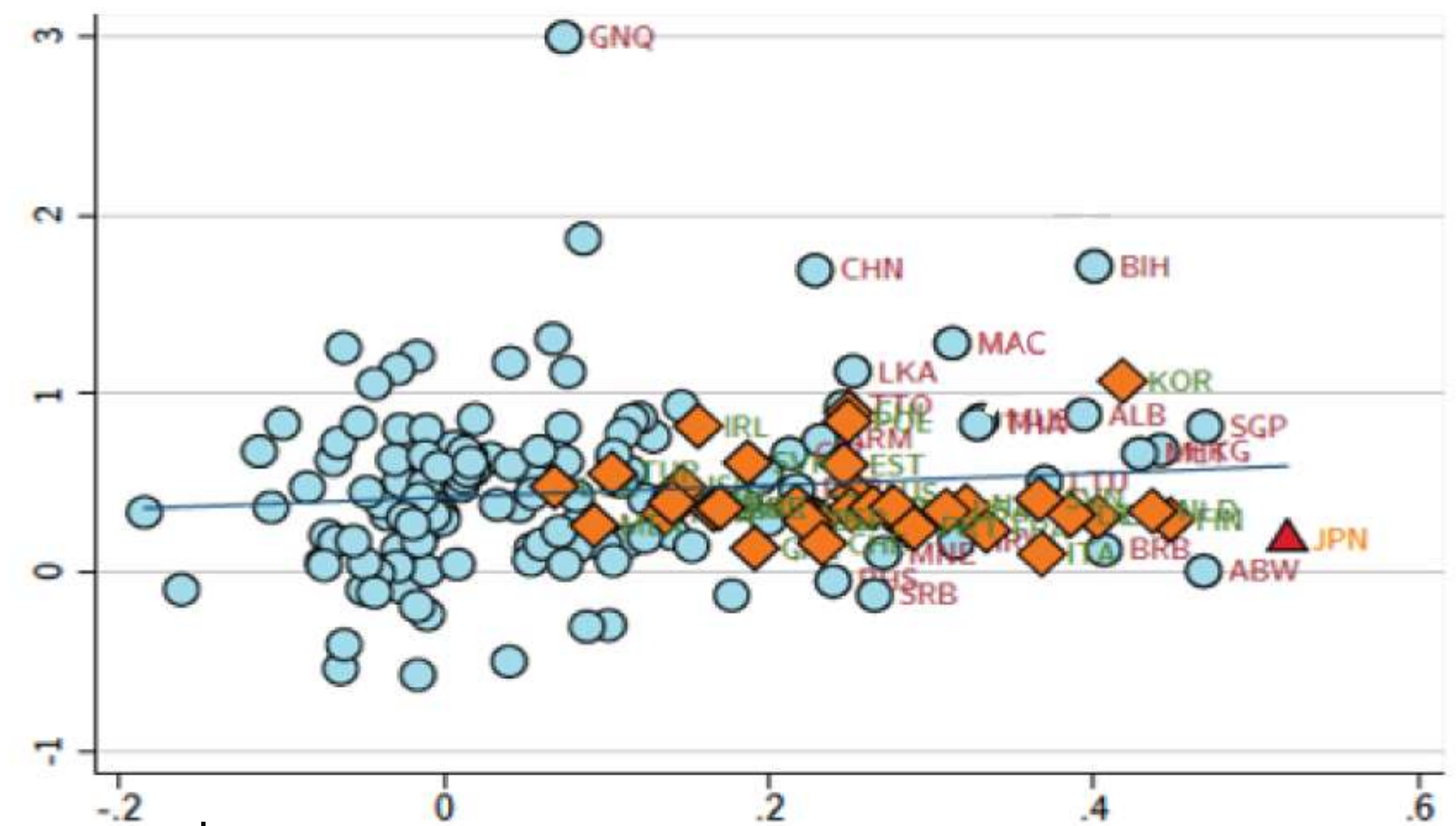

ที่มา: World Development Indicators, World Bank

สังคมสูงอายุ ไม่จำเป็นต้องทำให้ เศรษฐกิจโตลดลง

การเปลี่ยนแปลงของรายได้ต่อหัว (1990-2015) (%)

การเปลี่ยนแปลงของสัดส่วนประชากรสูงอายุต่อวัยหนุ่มสาว* (1990-2015) (%)

◆ ประเทศพัฒนาแล้ว

● ประเทศอื่น

Acemoglu &
Restrepo (2017)

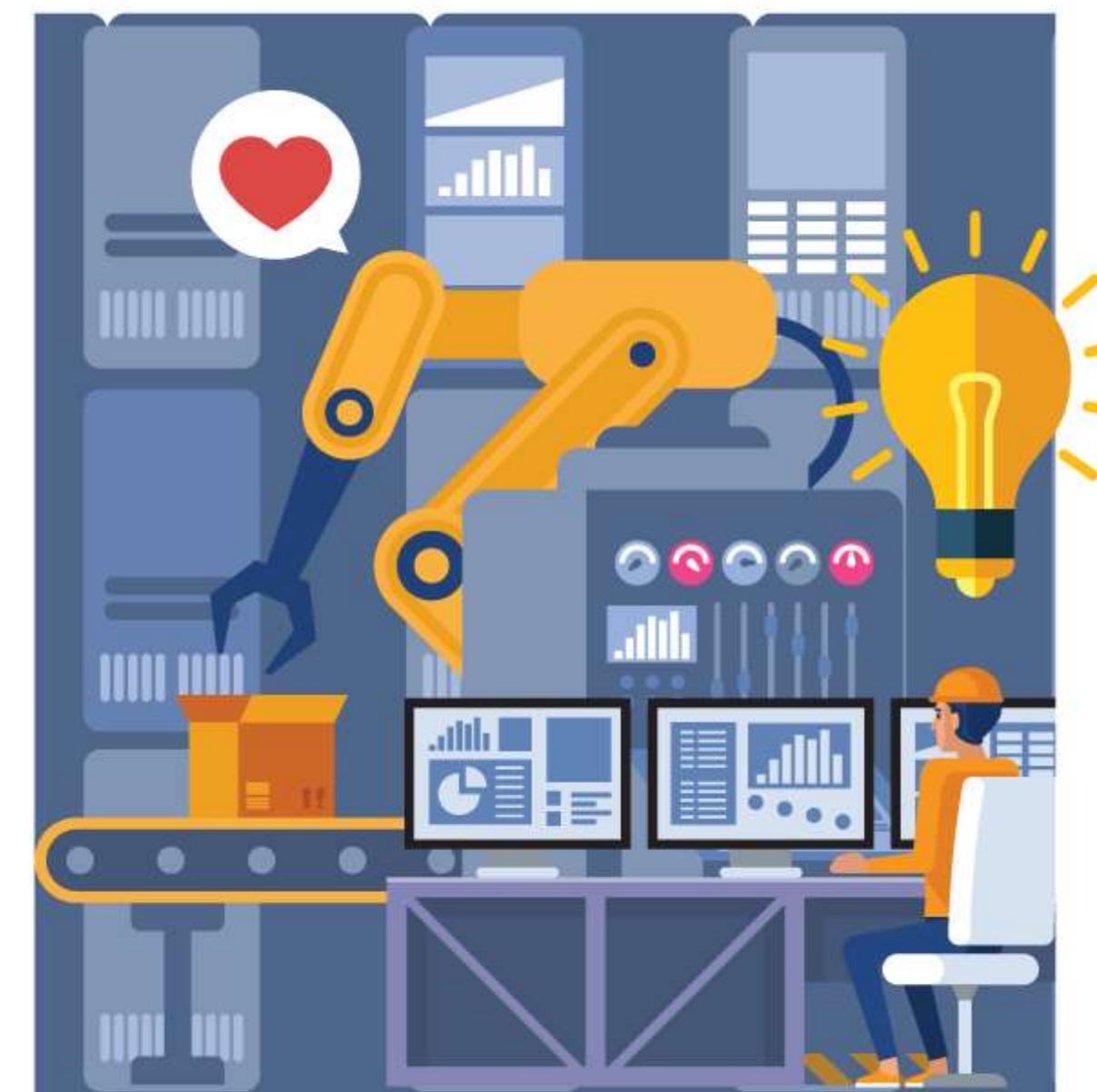
หมายเหตุ:
*สัดส่วนประชากรอายุมากกว่า 50 ปี
ต่อประชากรอายุ 20-49 ปี
(ที่มา: Acemoglu & Restrepo, 2017.)

ทำไมการเติบโต ทางเศรษฐกิจ ไม่จำเป็นต้องลดลง?

แรงงานลดลง แต่เอาระบบอัตโนมัติ
และหุ่นยนต์มาทดแทนได้

ก่อน

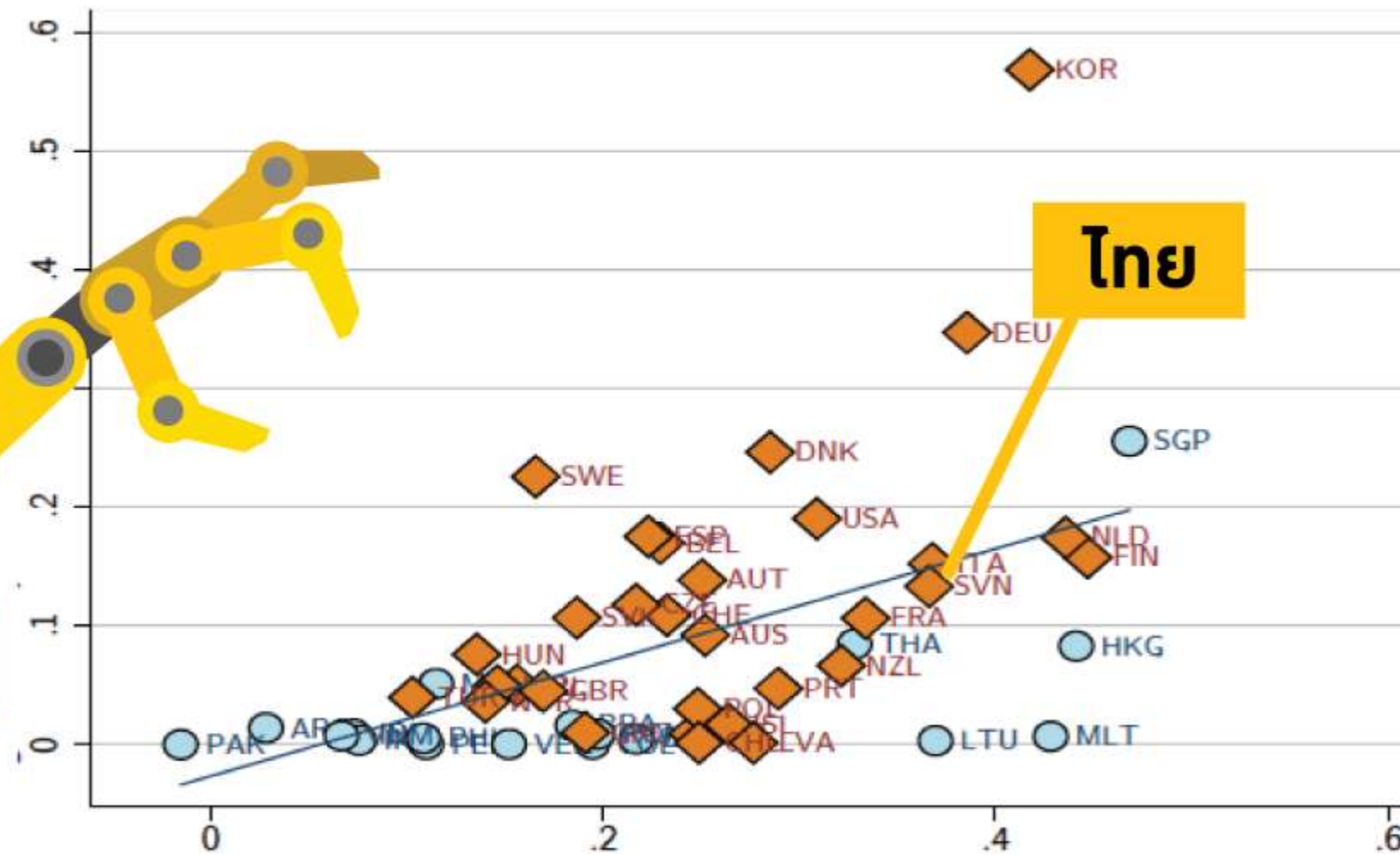

หลัง

สังคมสูงอายุเร็วกว่า
มักใช้ระบบอัตโนมัติ
และหุ่นยนต์มากกว่า

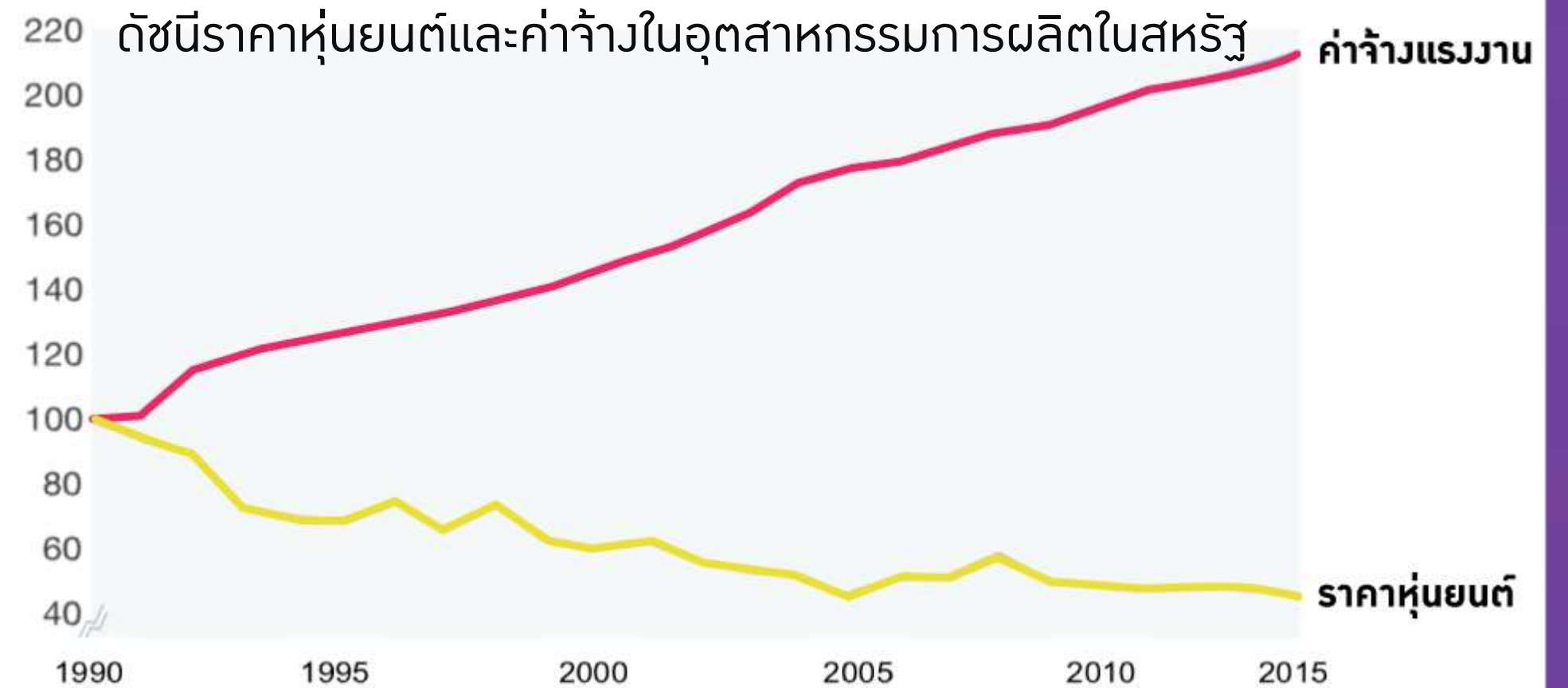
การเปลี่ยนแปลงของสัดส่วนหุ่นยนต์ต่อแรงงาน (1993-2015) (%)

การเปลี่ยนแปลงของสัดส่วนแรงงานสูงอายุต่อแรงงานหนุ่มสาว (1990-2015) (%)

ที่มา: Acemoglu & Restrepo, 2017.

ค่าจ้างแรงงานเพิ่มขึ้น ขณะที่ราคาหุ่นยนต์ลดลง
จึงให้ใช้ระบบอัตโนมัติและหุ่นยนต์

ดัชนีราคาหุ่นยนต์และค่าจ้างในอุตสาหกรรมการผลิตในสหรัฐ

ที่มา: Jonathan Tilley, 2017,

ภาคเกษตรก็ใช้
ระบบอัตโนมัติ
และหุ่นยนต์ได้

เป้าหมายเพื่อลดการขาดแคลนแรงงาน และทำให้คนรุ่นใหม่สนใจการเกษตรมากขึ้น

บริษัท Spread ผลิตผักกาดหอมในโรงเรือนที่เกี่ยวโต

ผลผลิตเพิ่มจาก
วันละ 21,000 ต้น
เป็น 50,000 ต้น
ต้นทุนค่าแรง
ลดลงครึ่งหนึ่ง

ใช้ชุดหุ่นยนต์ ช่วยเกษตรกรสูงอายุ

ชุดหุ่นยนต์ช่วยเก็บองุ่น

ชุดหุ่นยนต์ (Exoskeleton)

- เพื่อเกษตรกรสูงอายุ
- ช่วยเพิ่มผลิตภาพในการยกแขนเก็บผลไม้เป็นเวลานาน
- ราคาประมาณ 129,600 เยน (44,000 บาท)

ภาคบริการ ก็ใช้ระบบอัตโนมัติ และหุ่นยนต์ได้

ใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI)
วินิจฉัยภาวะเยื่อหุ้มหัวใจอักเสบ
ที่เมโยคลินิก สหรัฐ

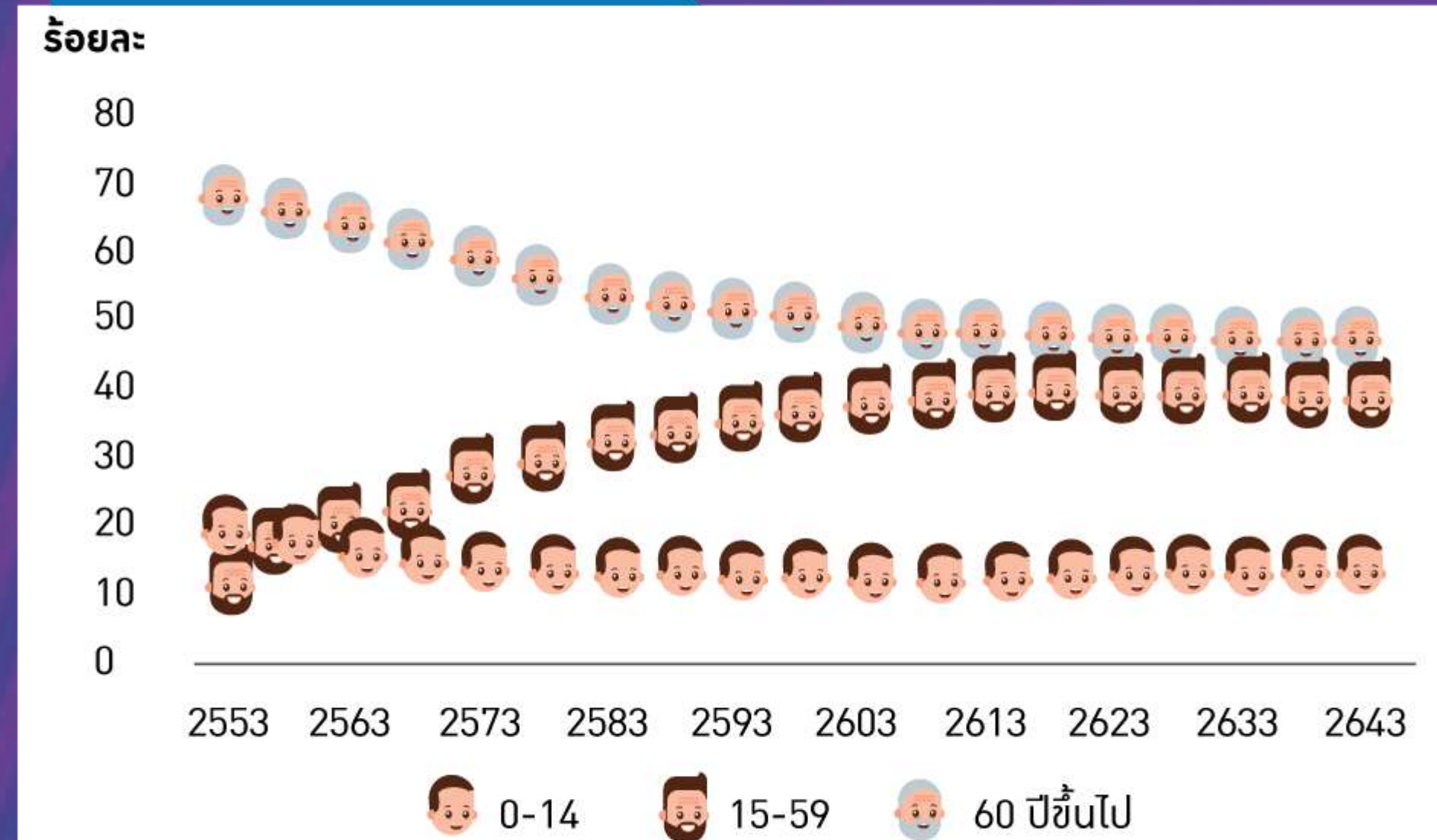
เดิม: สอดเครื่องตรวจเข้าหลอดเลือด
ทำให้ผู้ป่วยทรมานและเสี่ยง และมีราคาแพง

AI: ผู้ป่วยกว่าครึ่งไม่ต้องตรวจแบบเดิม
และการวินิจฉัยแม่นยำ 99%

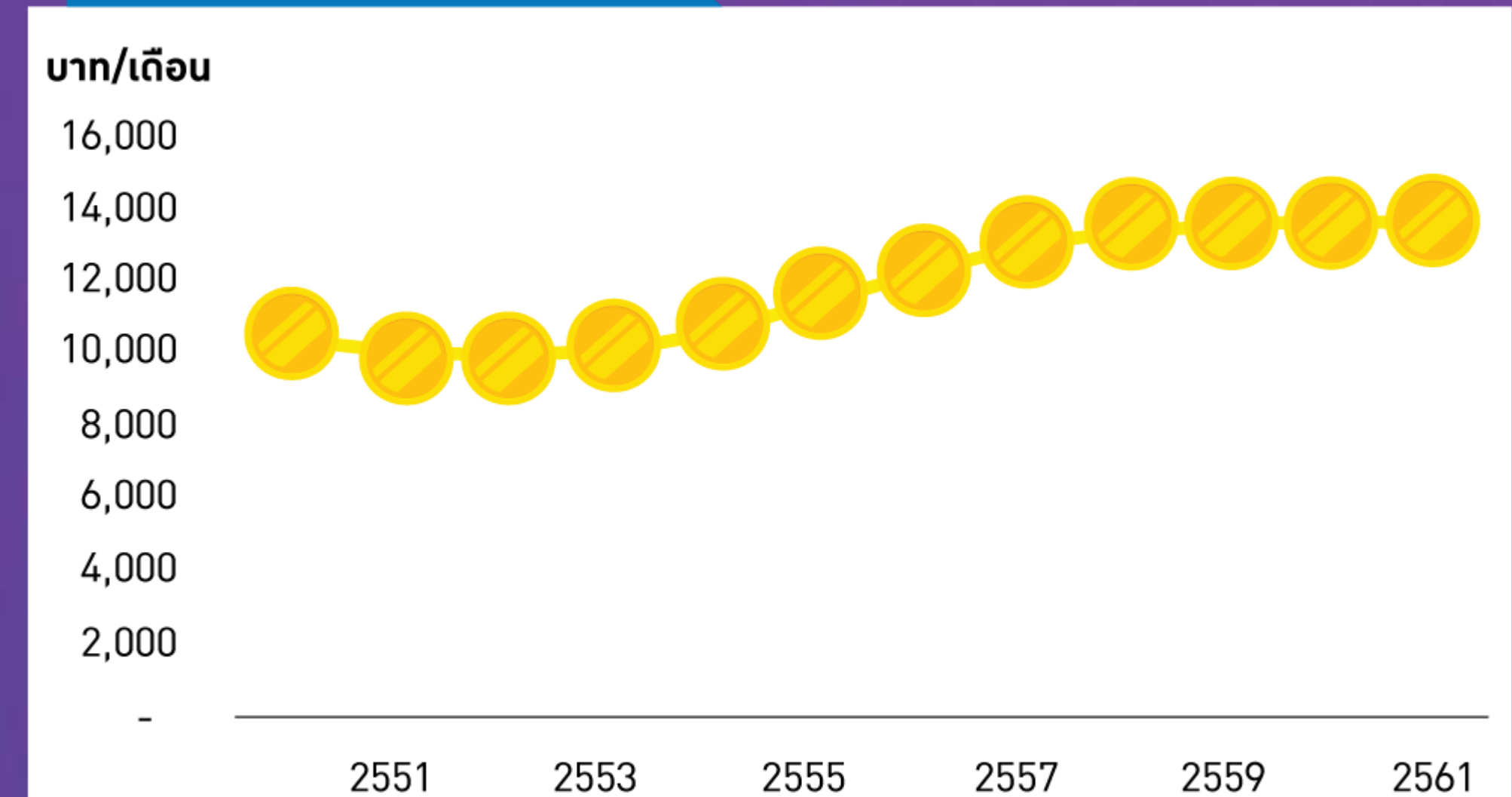
ไทยเป็นสังคมสูงอายุ แรงงานลดลง ค่าจ้างเพิ่มขึ้น

สัดส่วนประชากร

ที่มา: World Population Prospects: 2017 Revision

อัตราค่าจ้างที่แท้จริง

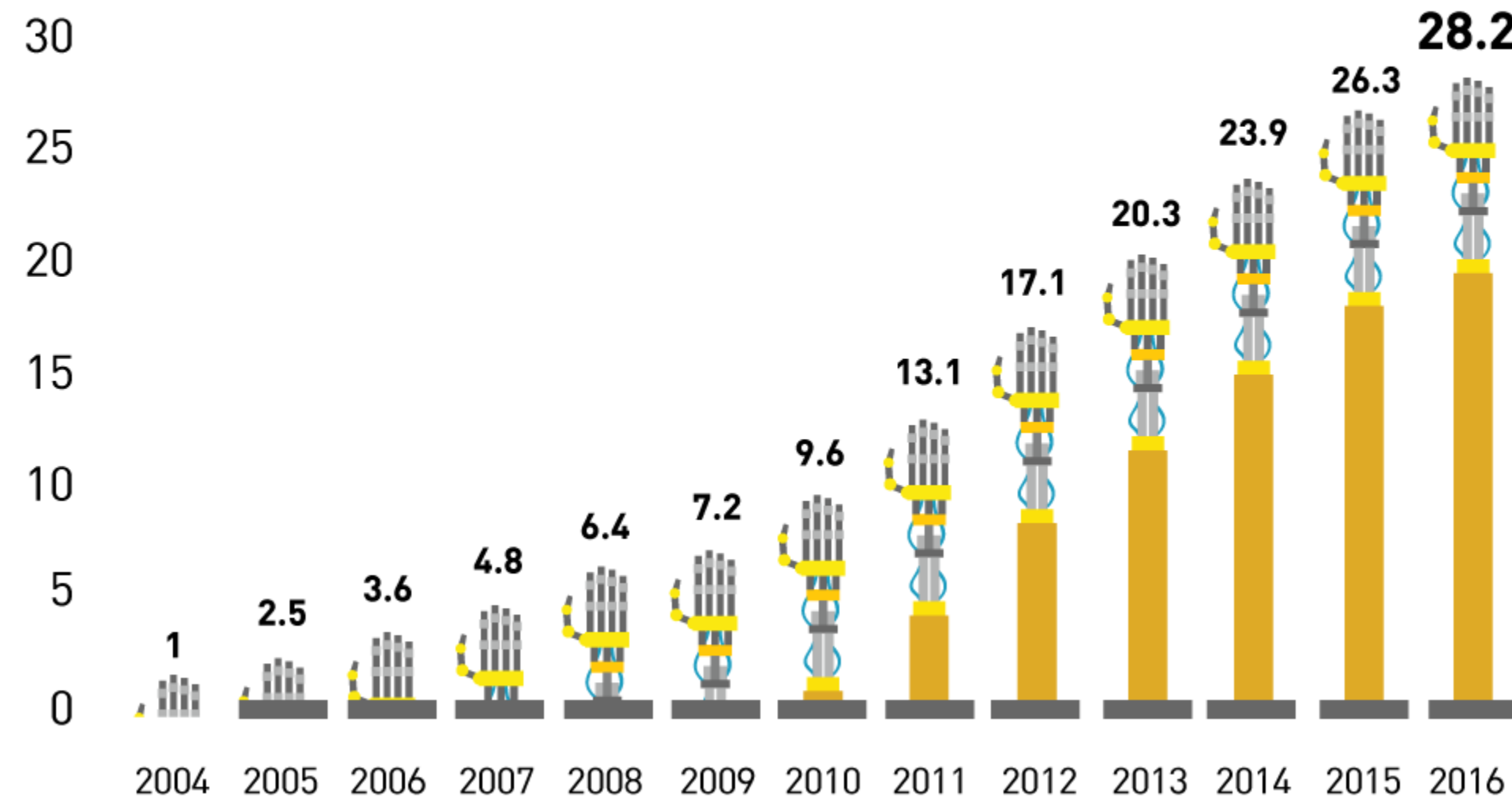

ที่มา: คำนวณโดยคณะผู้วิจัย จากข้อมูลสำนักงานสถิติแห่งชาติ และธนาคารแห่งประเทศไทย

หุ่นยนต์อุตสาหกรรมในไทย เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว

จำนวนหุ่นยนต์อุตสาหกรรมในไทย (พันตัว)

ที่มา: International Federation of Robotics 2017

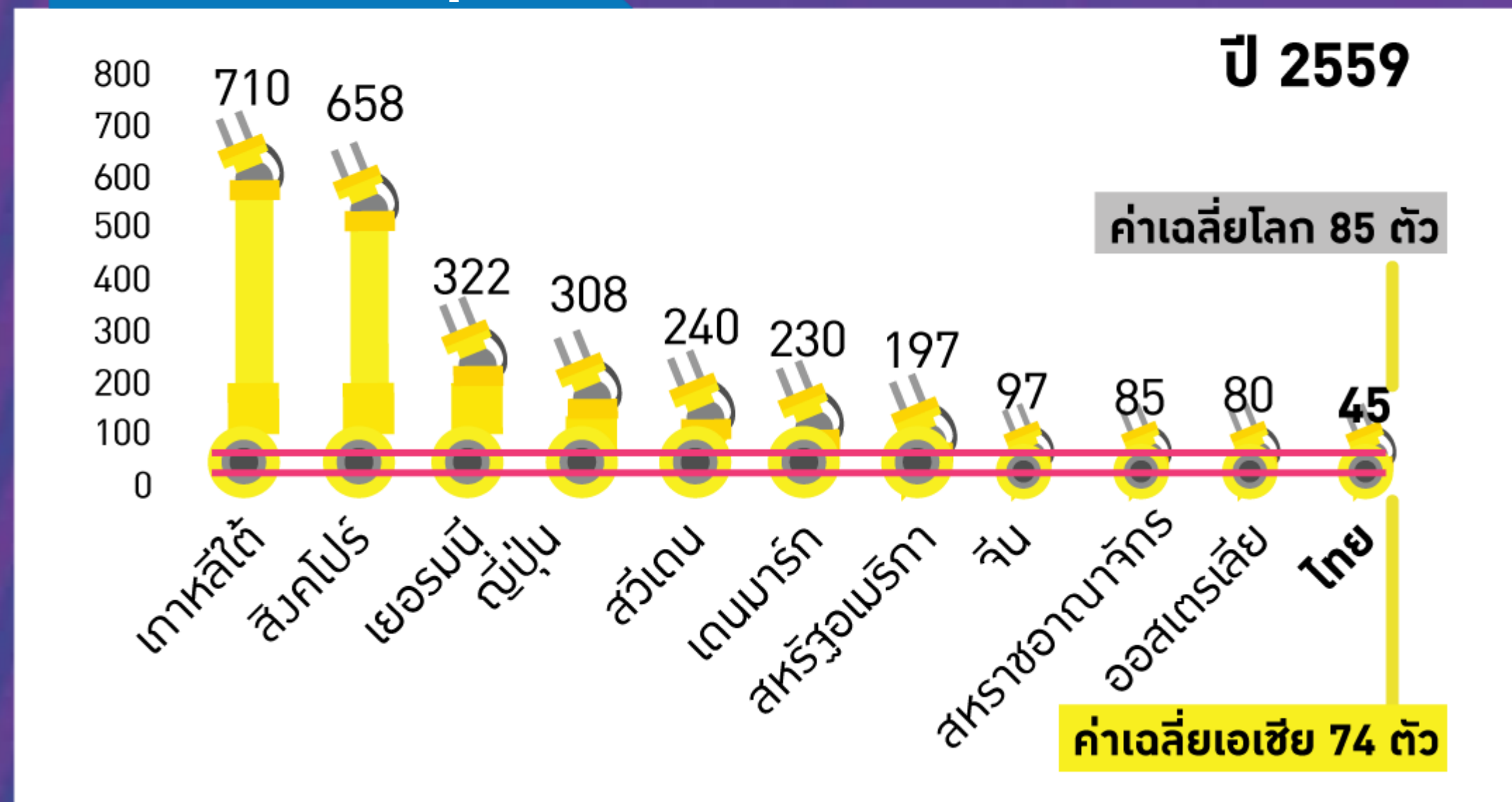
- ปี 2559 หุ่นยนต์อุตสาหกรรม 28,200 ตัว
- ปี 2554 -2559 อัตราการเติบโตเฉลี่ยสะสม 17% ต่อปี

- ความต้องการใช้หุ่นยนต์เพิ่มขึ้นส่วนหนึ่งเพราะขาดแรงงาน และนโยบายส่งเสริมของรัฐ

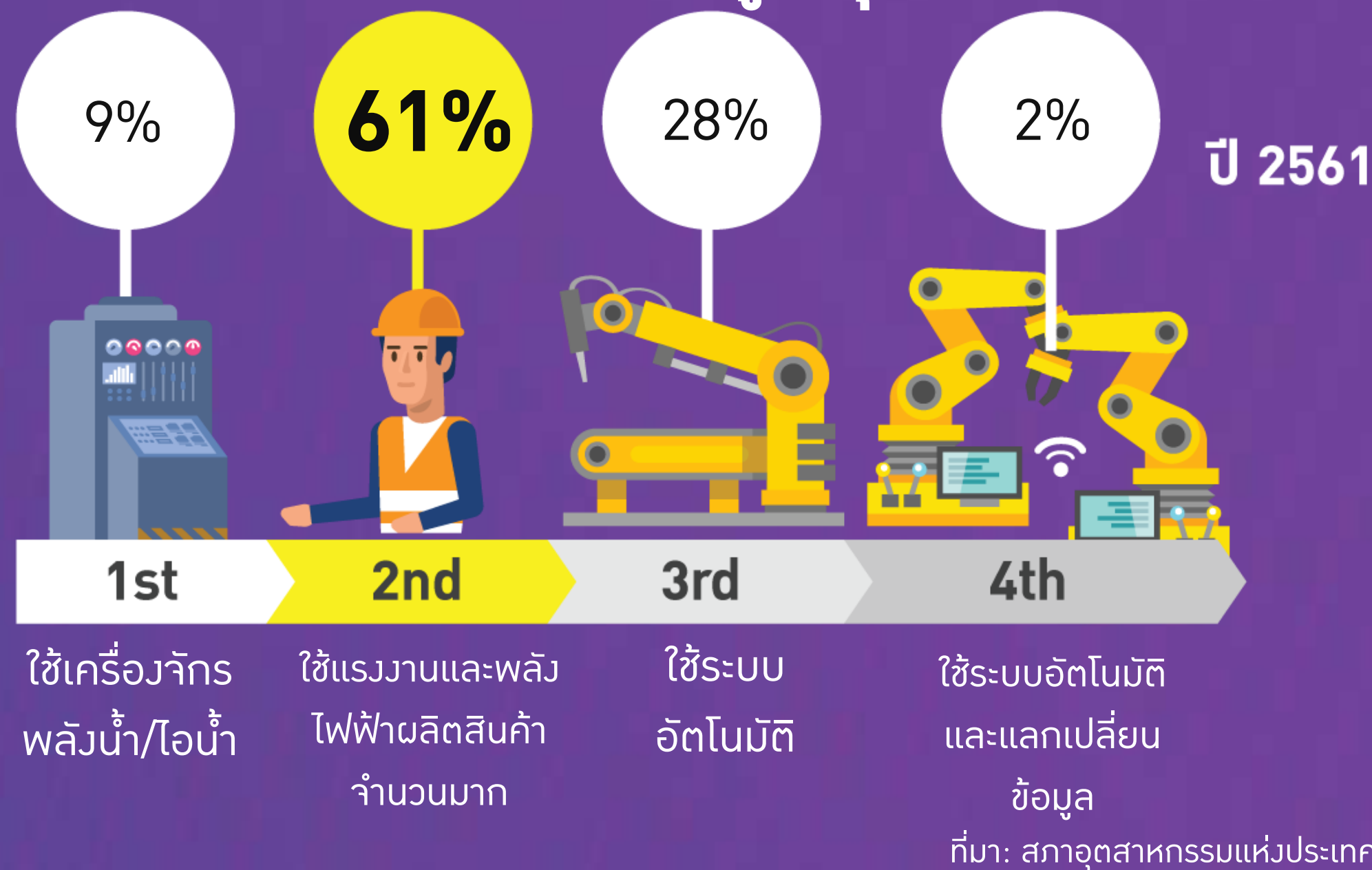
ไทยยังใช้หุ่นยนต์ อุตสาหกรรม น้อยเกินไป

สัดส่วนหุ่นยนต์ต่อแรงงาน 10,000 คน

ที่มา: International Federation of Robotics 2018

โรงงานไทยส่วนใหญ่ยังอยู่ในอุตสาหกรรม 2.0

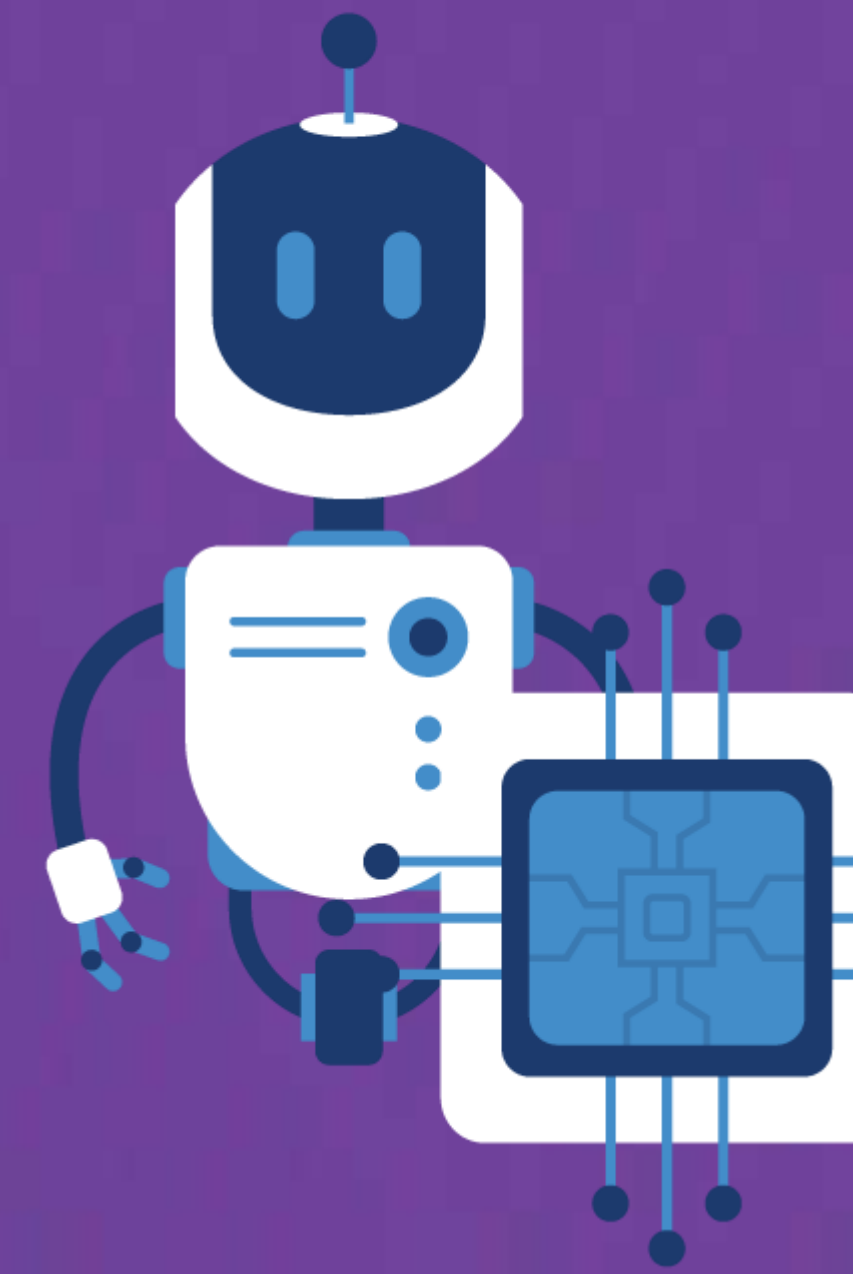
การใช้ระบบอัตโนมัติ และหุ่นยนต์ใน ภาคอุตสาหกรรม

เอสซีจี เคมิคอลส์

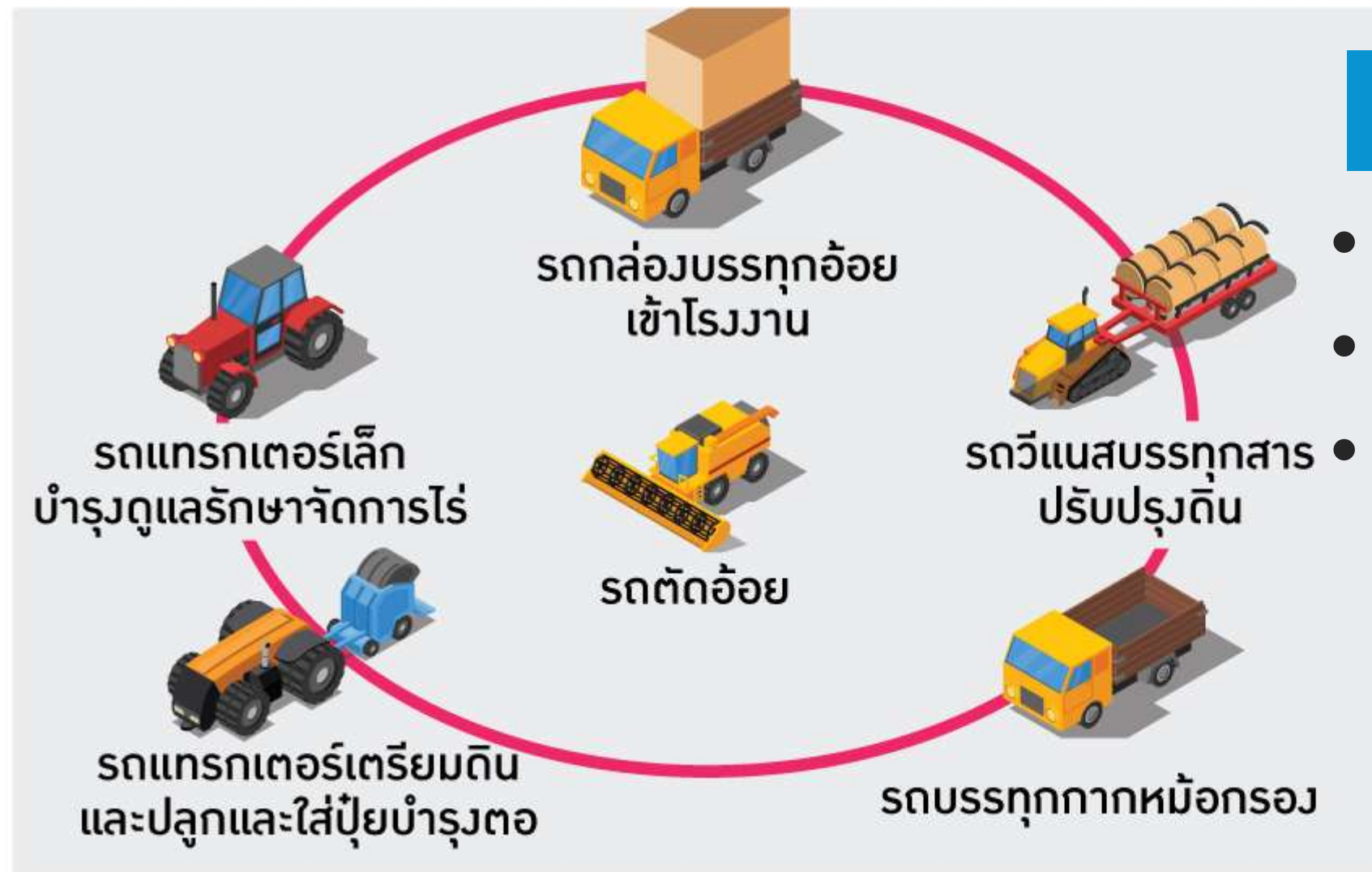
- พัฒนา CiBot* หุ่นยนต์ตรวจค่าคาร์บอน ความบวม และความโค้งงอของท่อในเตาเผาโรงงานโอเลฟินส์
- ลดความเสี่ยงการทำงานในที่สูงและอับอากาศ และเพิ่มความเร็วกว่าคนถึง 7 เท่า

*Carburization Inspection Robot (CiBot)

การใช้ระบบอัตโนมัติ และหุ่นยนต์ใน ภาคเกษตรกรรม

ระบบมิตรผลโมเดิร์นฟาร์ม ในไร่เกษตรรถกลุ่มหนองแซงโมเดล

ใช้เครื่องจักรมากขึ้น

- ได้ผลตอบแทนมากขึ้น
- มีความเป็นอยู่ดีขึ้น
- ดึงดูดทายาทสานต่อกิจการ

ตัดอ้อย

250-300 ตัน/วัน

รถตัดอ้อย: แรງงาน 6 คน

คนตัดอ้อย: แรງงาน 167-200 คน

การใช้ระบบอัตโนมัติ และหุ่นยนต์ใน อุตสาหกรรมเกษตร

แขนกลหุ่นยนต์ (Robotic Arm)

- จัดเรียงถุงอาหาร
- เพิ่มกำลังการผลิต ทดแทนแรงงาน และลดการสูญเสีย
- ผลตอบแทนทางการเงิน (IRR) 22.4%
- คืนทุน 4.1 ปี

การใช้ระบบอัตโนมัติ และหุ่นยนต์ ในภาคบริการ และ สำนักงาน

OfficeMate

ระบบอัตโนมัติในคลังสินค้า

เพิ่มประสิทธิภาพ 5 เท่า ขณะที่ใช้คนลดลง 2/3

RPA*- กระบวนการคำสั่งซื้อ งานที่ใช้คนมาก และทำงานซ้ำๆ

3.6 x ความเร็ว
ลดเวลาจาก 12 เหลือ
3.3 นาทีต่อธุรกรรม

96% ความถูกต้อง
ลดความผิดพลาดของคน

70% IRR
ประหยัด 0.9 ล้านบาทต่อปี

-40% พนักงาน
ลดพนักงานจาก 13 เหลือ 8

ที่มา: SCG Chemical

*Robotic Process Automation (RPA) คือ ระบบซอฟต์แวร์อัตโนมัติเพื่อจัดการข้อมูลจำนวนมากและงานประเภทที่ต้องทำซ้ำๆ

ประเทศไทยเติบโต ทางเศรษฐกิจต่อไปได้ แม้เข้าสู่สังคมอายุยืน

ใช้ระบบอัตโนมัติและหุ่นยนต์
แก้ปัญหขาดแรงงาน และเพิ่มผลผลิตภาพ

ภาคเกษตร
ใช้เครื่องจักร
มากขึ้น

ภาคอุตสาหกรรม
ใช้ระบบอัตโนมัติ
และหุ่นยนต์มากขึ้น

ภาคบริการ
ใช้ซอฟต์แวร์
และ AI มากขึ้น

สร้างธุรกิจใหม่ตอบสนองความต้องการ
ผู้สูงอายุไทยและต่างประเทศ

ตลาดในประเทศ มีขนาดเล็ก

ตลาดการบริโภคของคนอายุ 50 ปีขึ้นไป

มีขนาดเล็กเพียง

2.8 ล้านล้านบาท
(18% ของ GDP) ในปี 2560

เติบโตยาก เพราะผู้สูงอายุบริโภคลดลง

ปี 2560

ปี 2570

มูลค่าการบริโภคของคนอายุ 50-59 ปี

มูลค่าการบริโภคของคนอายุ 60-69 ปี*

83,573
ล้านบาท

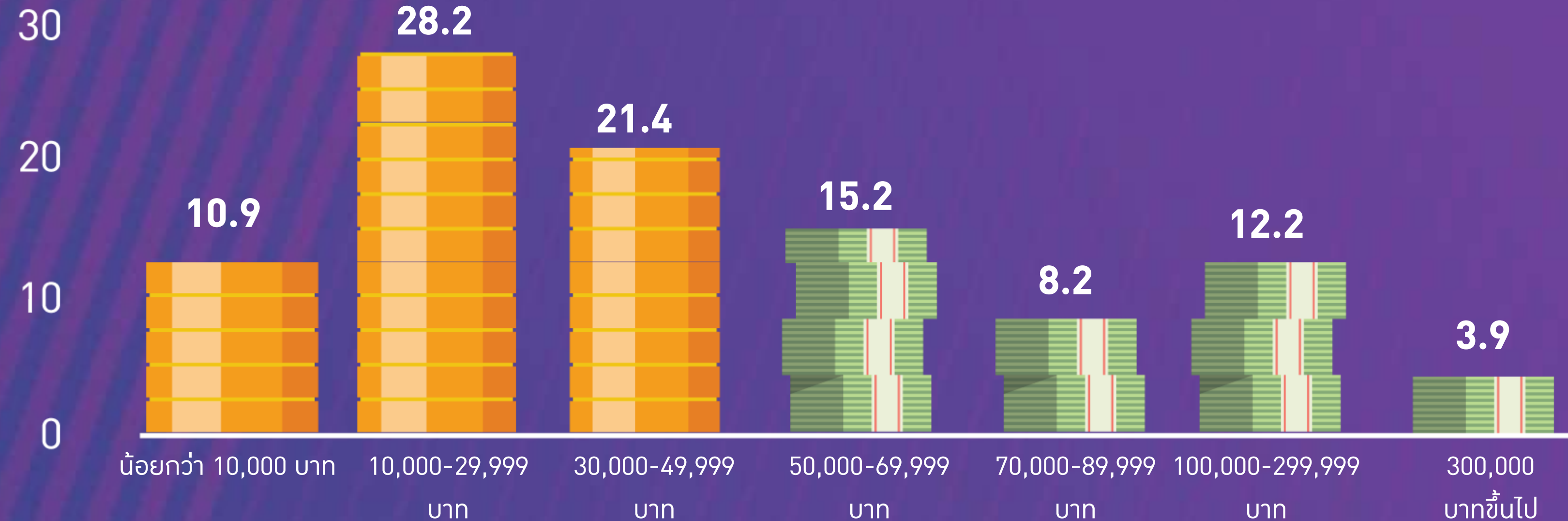
การบริโภคลดลง
-21.4%

65,657
ล้านบาท

หมายเหตุ: *สมมติฐานคือ การบริโภคของคนอายุ 50-59 ปีในอีก 10 ปีข้างหน้าจะเหมือนคนอายุ 60-69 ปีในปัจจุบัน

เฉพาะดีมานด์ ในประเทศ อาจไม่พอ

สัดส่วนผู้สูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อปี (2560)

*หมายเหตุ: รายได้รวมจากทุกแหล่ง ทั้งที่เป็นตัวเงินและสิ่งของ

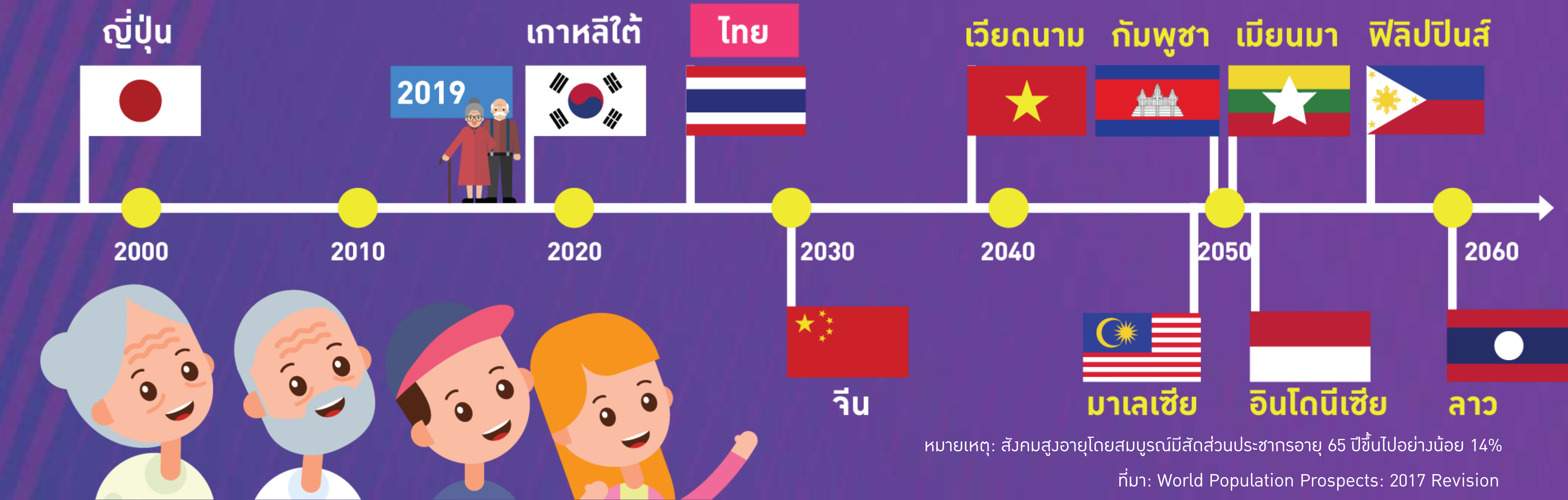
ที่มา: การสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2560,

ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ (60%)
มีรายได้น้อยกว่า
5 หมื่นบาทต่อปี

ไทยต้องพัฒนาสินค้าและบริการใหม่ๆ
ขายประเทศเพื่อนบ้าน
ที่เข้าสู่สังคมสูงอายุ

สังคมสูงอายุโดยสมบูรณ์ (aged society)

หมายเหตุ: สังคมสูงอายุโดยสมบูรณ์มีสัดส่วนประชากรอายุ 65 ปีขึ้นไปอย่างน้อย 14%

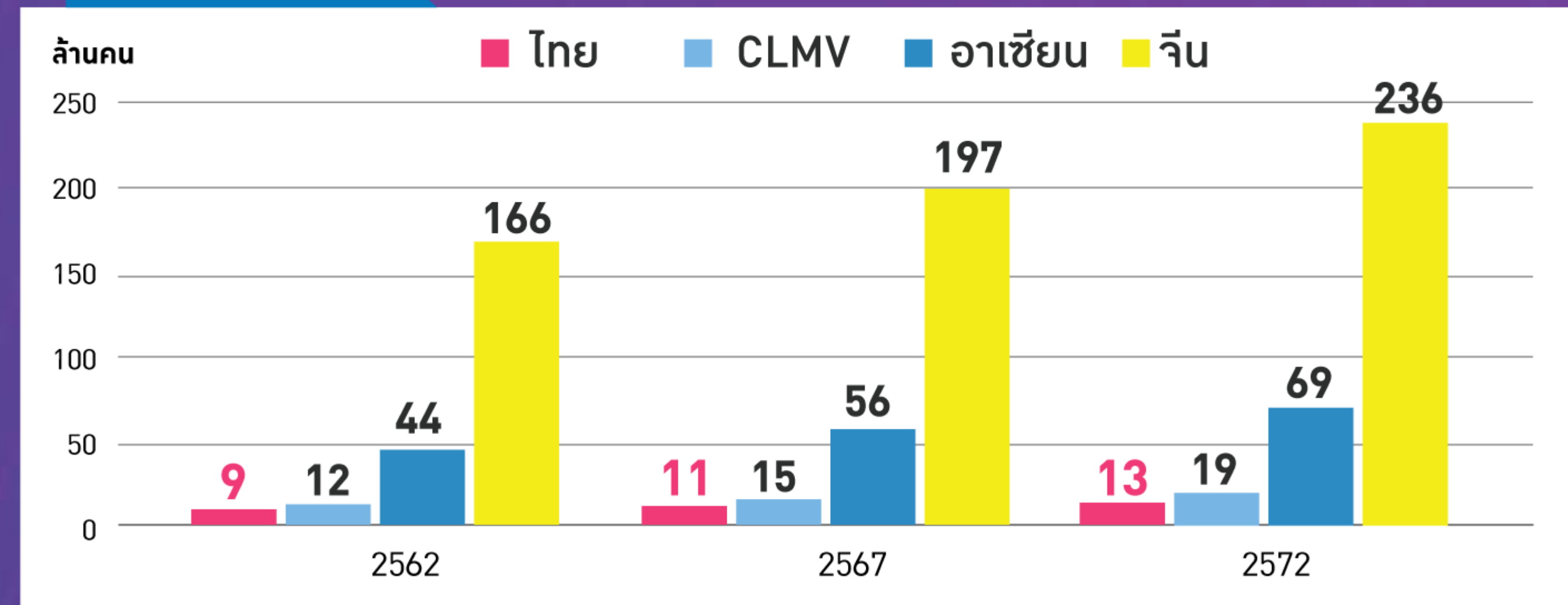
ที่มา: World Population Prospects: 2017 Revision

ตลาดผู้สูงอายุในจีน
และประเทศเพื่อนบ้าน

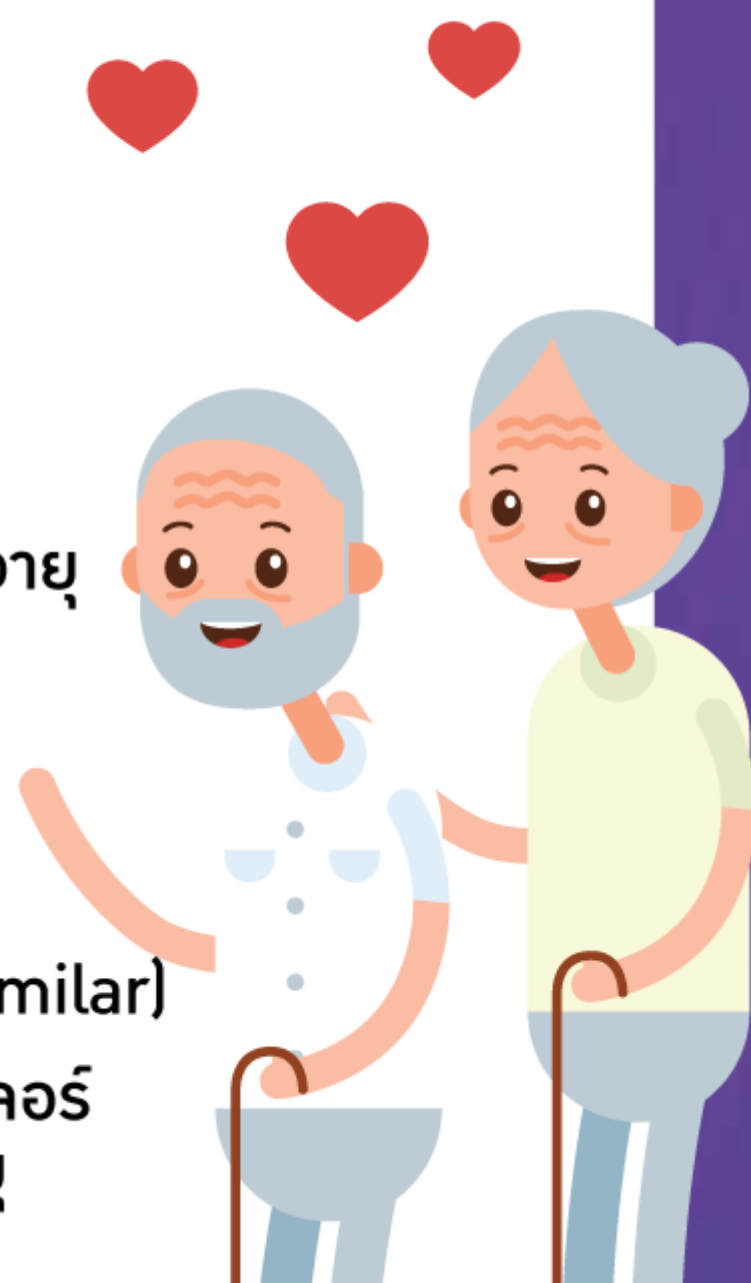
เติบโตต่อเนื่อง
และขนาดใหญ่กว่าไทยมาก

จำนวนประชากรอายุ 65 ปีขึ้นไป

20 ธุรกิจดาวรุ่ง ในสังคมอายุยืน

- ★ ก่อตั้งเที่ยวเชิงสุขภาพ (medical tourism)
- ★ ดูแลผู้สูงอายุ
- ★ กิจกรรมผู้สูงอายุ
- ★ การศึกษาสำหรับผู้สูงอายุ
- ★ เดินทางสำหรับผู้สูงอายุ
- ★ ก่อตั้งเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุ
- ★ ผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์สำหรับผู้สูงอายุ
- ★ ที่พักสำหรับผู้สูงวัย
- ★ บ้านอัจฉริยะ
- ★ หุ่นยนต์ช่วยดูแลผู้สูงอายุ
- ★ ยาชีววัตถุคล้ายคลึง (biosimilar)
- ★ ธุรกิจปรับปรุงบ้าน เฟอร์นิเจอร์ และอุปกรณ์สำหรับผู้สูงอายุ

	ผู้สูงอายุ	วัยทำงาน	เด็ก
ศูนย์เวชศาสตร์ชะลอวัย			
ธุรกิจดูแลสุขภาพ			
ผลิตภัณฑ์ชะลอวัย			
อุปกรณ์อัจฉริยะด้านสุขภาพ			
ธุรกิจเด็กหลอดแก้ว (IVF)			
ศูนย์เรียนรู้ของเด็ก			
อาหารและเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ			
อาหารเสริม			
สัตว์เลี้ยง/อาหารสัตว์			
ธุรกิจ SI สำหรับหุ่นยนต์อุตสาหกรรม		ธุรกิจ	

ที่พักผู้สูงวัย + สถาบันดูแลสุขภาพ + โรงพยาบาล

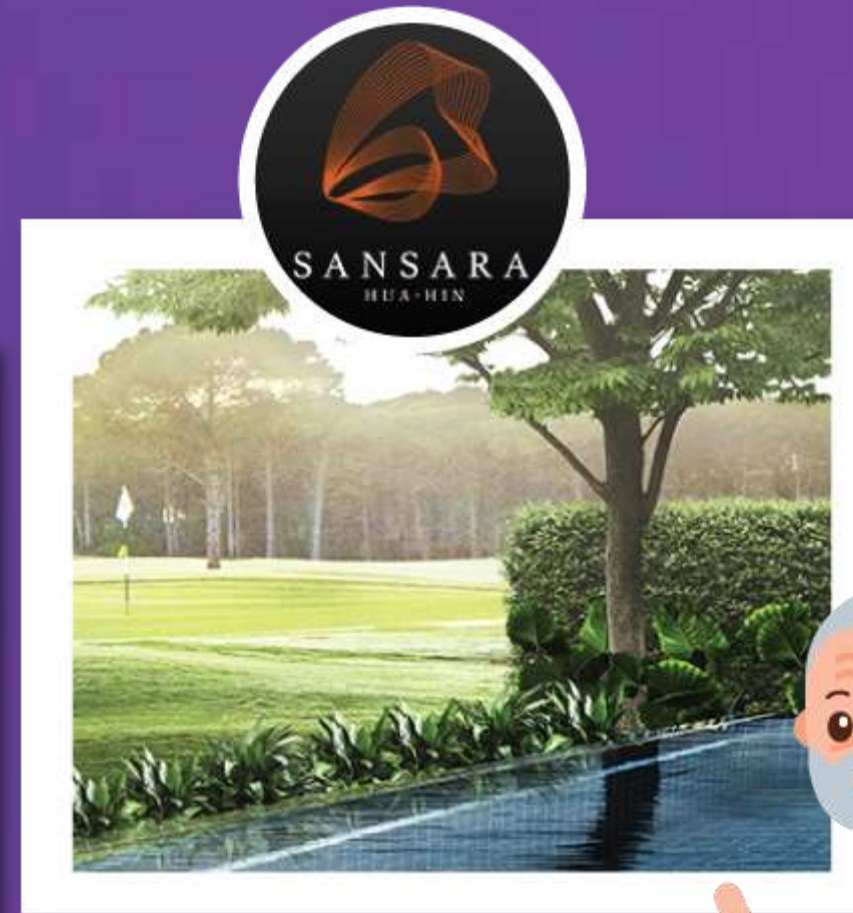
wellness mixed-use

ที่พักสำหรับผู้สูงวัย

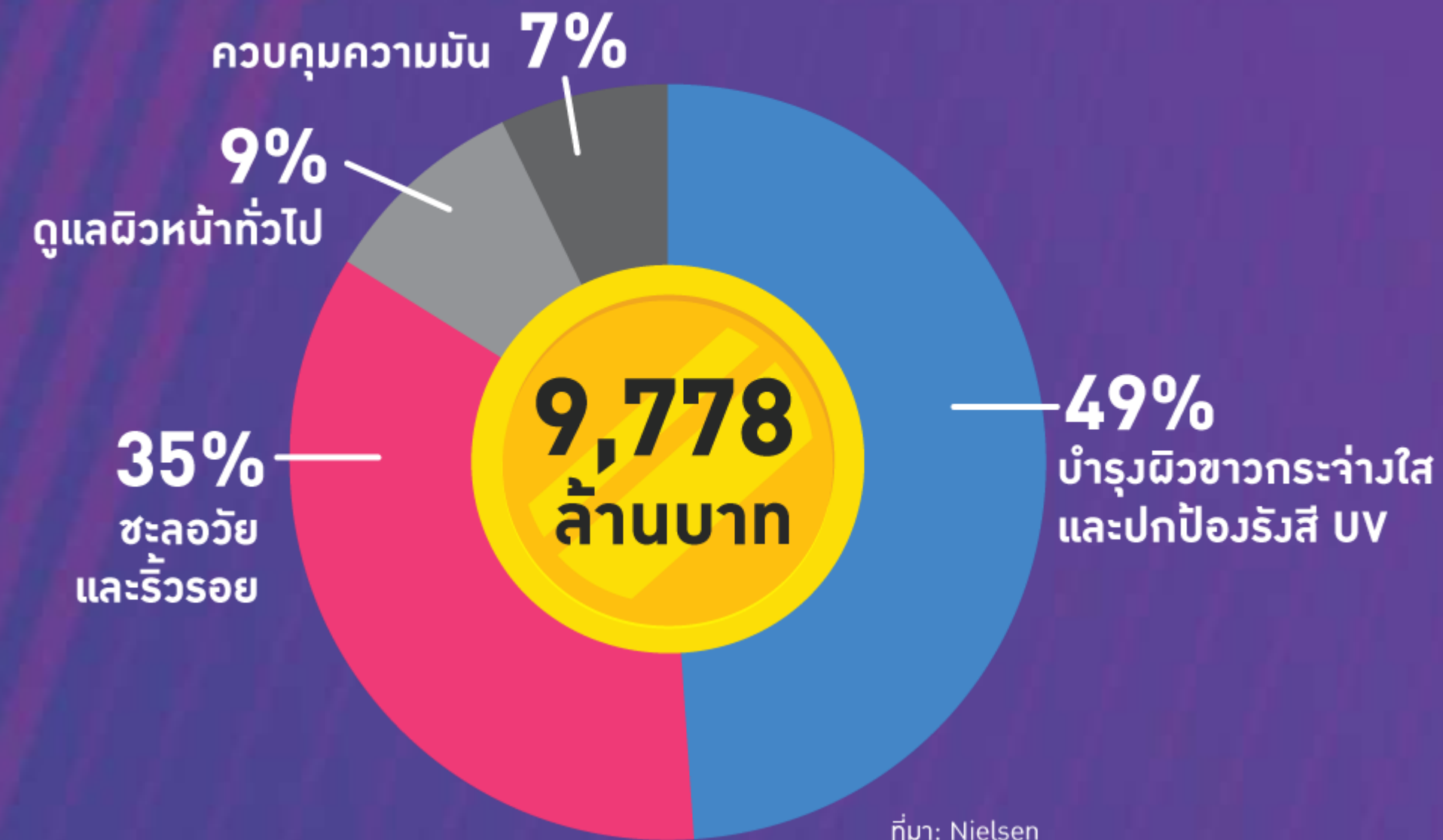
สถาบันจิตต์เวช + โรงพยาบาลธนบุรีบูรณา

ที่พักผู้สูงวัย + ศูนย์ดูแลสุขภาพ + รีสอร์ท

ตลาดผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้าในไทย (2561)

ผลิตภัณฑ์ชะลอวัย และลดริ้วรอย

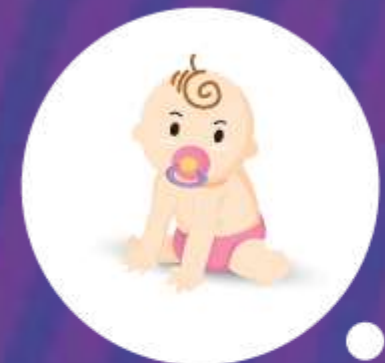

เติบโตต่อเนื่อง และมีสัดส่วนประมาณ 1/3 ของตลาดผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้า

ธุรกิจ เด็กหลอดแก้ว (IVF)

70-80% ของคนใช้เป็นชาวจีน

ค่าใช้จ่ายต่อคน 4-5 แสนบาท

* เทคโนโลยีทำเด็กหลอดแก้ว (In-vitro Fertilization: IVF) นำไข่และอสุจิมาผสมกันนอกร่างกาย แล้วนำไข่ที่ผสมแล้วฉีดกลับไปในมดลูก

TOP 10

นักท่องเที่ยวต่างชาติที่เข้ามาใช้บริการมากที่สุด

1. จีน

2. เวียดนาม

3. เมียนมา

4. อินเดีย

5. ฮองกง

6. อินโดนีเซีย

7. กัมพูชา

8. ญี่ปุ่น

9. ลาว

10. สิงคโปร์

ที่มา: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ผู้สูงอายุมาร่วมทีม...สร้างธุรกิจด้วยพลังผู้สูงอายุ

จะพัฒนาสินค้า
ต้องเข้าใจลูกค้า

Mirai Speaker

Traditional speaker

ลำโพงช่วยผู้มีปัญหา
การได้ยิน

ที่มา: <https://soundfun.co.jp/english>

Yoshio Sakamoto (73)   **Nobuhiro Miyahara (73)**
Executive Officer   **Executive Vice President**

คนไทยวัย 50+
ก็ทำ Startup ได้

Startup บริการ Big Data
ด้านอสังหาริมทรัพย์

คุณอัจฉรา วัลลีภากร
Co-Founder & CEO

Mobile App ช่วยเคลมประกันภัย
ได้รวดเร็ว ต้นทุนต่ำ

คุณกิตติพันธ์ อมุนพันธ์
Co-Founder & CEO

คุณรุ่งโรจน์ รังสีโยภาส

กรรมการผู้จัดการใหญ่ เอสซีจี

Casting Machine for Sanitary Ware

SCG

Automated Warehouse for Paper Roll

Rinsing Spray

ที่ฉีดชำระ

Sanitary Wares

สุขภัณฑ์สำหรับผู้สูงอายุ

Hand Shower and Slide Bar

ฝักบัวปรับระดับความสูงได้

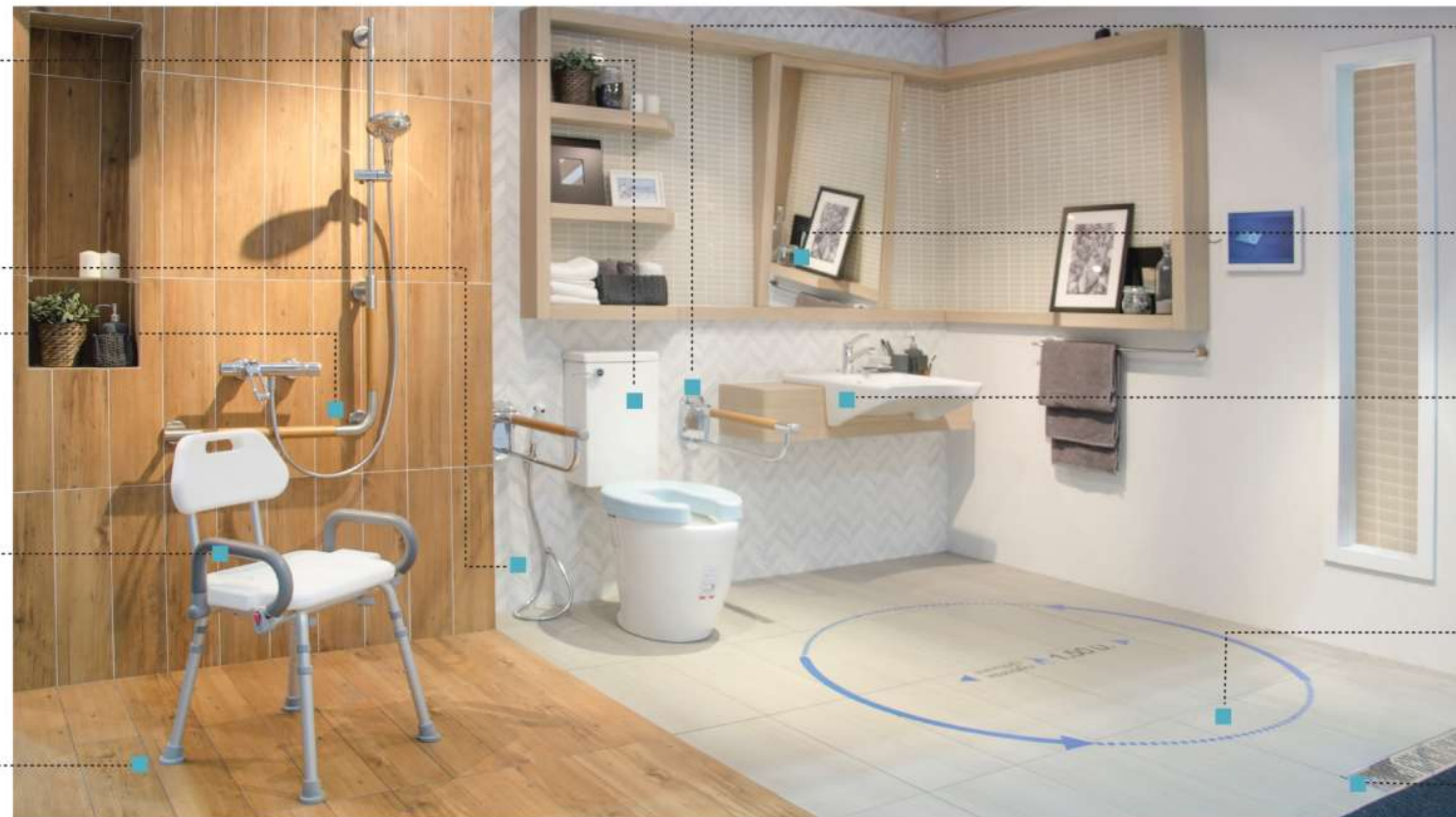
Moveable Bathroom Chair

เก้าอี้นั่งอาบน้ำ

Floor Tiles (wet zone)

กระเบื้องกันลื่น โซนเปียก

Support Arm Handrail (Foldable)

ราวจับทรงตัว เหนือพับเก็บได้

10 Degree Mirror Universal Design

กระจกเงามุม 10 องศา

Wash Basin & Faucet

อ่าง และ ก๊อกน้ำ

Floor Tile

กระเบื้องกันลื่น โซนแห้ง

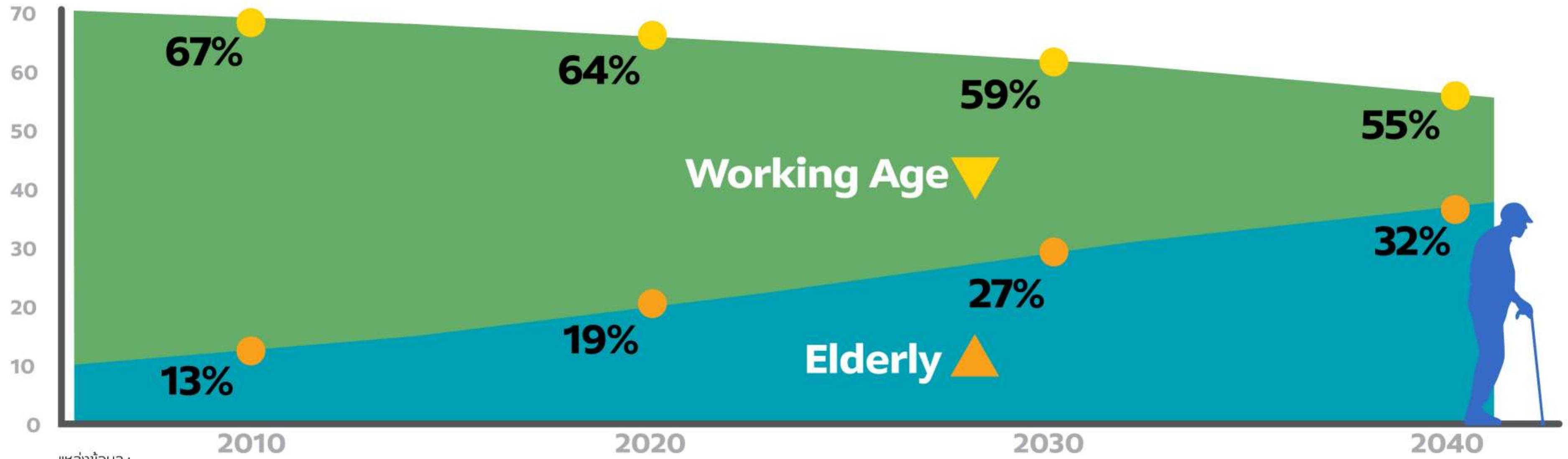
Stainless Rail Floor Drain

ตะแกรงน้ำทิ้ง

Fertility Rate ↓ + Life Expectancy ↑ = Dependency Ratio ↑

% of Total Population

↑
Dependency Ratio

แหล่งข้อมูล :
 1. สำนักทะเบียนและเคหะ พ.ศ. 2513, 2533, 2553, 2573 และ 2583 สำนักงานสถิติแห่งชาติ
 2. การคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ. 2553-2583, สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

* Dependency Ratio = Elderly Person : Working Age

SMART HOME

Sleep Quality

Activity Detector

Fall Detector

..ให้บ้าน ดูแลคุณ..

Health Monitoring

Care Center

Ambulance Service

SMART HEALTH

“Make Eldercare Affordable and Convenient for Everyone”

PASSION FOR BETTER

ประเทศไทยเติบโต ทางเศรษฐกิจต่อไปได้ แม้เข้าสู่สังคมอายุยืน

ใช้ระบบอัตโนมัติและหุ่นยนต์
แก้ปัญหขาดแรงงาน และเพิ่มผลผลิตภาพ

สร้างธุรกิจใหม่ ตอบสนองความต้องการ
ผู้สูงอายุไทย และต่างประเทศ

ภาคเกษตร
ใช้เครื่องจักร
มากขึ้น

ภาคอุตสาหกรรม
ใช้ระบบอัตโนมัติ
และหุ่นยนต์มากขึ้น

ภาคบริการ
ใช้ซอฟต์แวร์
และ AI มากขึ้น

ข้อเสนอแนะ ทางนโยบาย

สนับสนุน SMEs และเกษตรกรใช้ระบบอัตโนมัติ และหุ่นยนต์

- ให้เงินอุดหนุนบางส่วนสำหรับค่าจ้างที่ปรึกษา
และค่าฝึกอบรม
- ลดหย่อนภาษี หรือให้เงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ
ในการลงทุนอุปกรณ์

ข้อเสนอแนะ ทางนโยบาย

ผลิตบุคลากร
ในสาขาขาดแคลน
เช่น สุขภาพ การดูแล
ผู้สูงอายุและระบบอัตโนมัติ

สร้างระบบนิเวศที่เอื้อต่อการทำธุรกิจดาวรุ่ง

สร้างตลาดที่ทำงานได้ดี
โดยคุ้มครองผู้บริโภคสูงอายุ
เช่น ผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์
และบริการสุขภาพ

ขึ้นทะเบียนสินค้า
ที่ต้องกำกับดูแล
เช่น ยา และเครื่องสำอาง
ให้รวดเร็วขึ้น

สนับสนุน
การวิจัย พัฒนา
และสร้างนวัตกรรม